

นาฏศิลป์สร้างสรรค์กับการเผยแพร่อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชาวไทย พวน บ้านบุงเข้ ต.หนองแสง อ.ปากพลี จ.นครนายก

CREATIVE DANCING ARTS AND PROMOTION OF CULTURAL IDENTITY OF THE THAI PUAN PEOPLE IN BAN BUNG KHE, NONG SAENG SUB-DISTRICT, PAKPLEE DISTRICT, NAKHON NAYOK PROVINCE.

ปิยวดี มากพา /PIYAWADEE MAKPA

สาขาวิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
DANCE, FACULTY OF FINE ARTS, SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY.

บทคัดย่อ

วิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.ศึกษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวไทยพวน บ้านบุงเข้ ต.หนองแสง อ.ปากพลี จ.นครนายก เหมาะสมกับการสร้างงานนาฏศิลป์ จากกลุ่มผู้นำชุมชน สมาชิกศูนย์ดูแลผู้สูงอายุบ้านหนองแสง กลุ่มผู้ทำวิจัยเรื่องการศึกษาประวัติศาสตร์ไทยพวนเพื่อการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เหมาะสมกับบริบทตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก 2.นำเสนอแนวคิดนาฏศิลป์สร้างสรรค์เพื่อเผยแพร่อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชาวไทยพวน บ้านบุงเข้ ต.หนองแสง อ.ปากพลี จ.นครนายก โดยนิสิต รายวิชา FAS 108 หลักการวิจัยสร้างสรรค์ทางศิลปกรรม การศึกษาพบว่าอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวไทยพวน บ้านบุงเข้ ต.หนองแสง อ.ปากพลี จ.นครนายกที่เหมาะสมกับการสร้างงานนาฏศิลป์ มี 3 รูปแบบ คือ 1.) นาฏศิลป์สร้างสรรค์ด้านจารีต ขนบธรรมเนียม ประเพณี 2.) นาฏศิลป์สร้างสรรค์ด้านอาชีพ 3.) นาฏศิลป์สร้างสรรค์ด้านสุนทรีย์ สำหรับแนวคิดนาฏศิลป์สร้างสรรค์ เพื่อเผยแพร่อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชาวไทยพวน บ้านบุงเข้ ต.หนองแสง อ.ปากพลี จ.นครนายก มีลักษณะสำคัญคือการนำเสนอให้เห็นขั้นตอน กระบวนการของอัตลักษณ์นั้นๆ และมุ่งแสดงออกถึงคุณค่าของอัตลักษณ์นั้นด้านรูปธรรม และความสัมพันธ์ที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งและความดีงามของชุมชนชาวไทยพวนพวน บ้านบุงเข้ ต.หนองแสง อ.ปากพลี จ.นครนายก

คำสำคัญ : นาฏศิลป์สร้างสรรค์ อัตลักษณ์ ไทยพวน

Abstract

The objectives of this research are to 1. study cultural identity of the Thai Puan people in Ban Bung Khe, Nong Saeng sub-district, Pakplee district, Nakhon Nayok province which is appropriate for creation of dancing art from community leaders, members of Nong Saeng Elderly Home, researchers who conducted a study on the history of Thai Puan people for tourism management by community to be suitable for Ko Wai sub-district, Pakplee district, Nakhon Nayok province by conducting in-depth interviews; 2. present creative dancing art to promote cultural identity of Thai Puan people in Ban Bung Khe, Nong Saeng sub-district, Pakplee district, Nakhon Nayok province by undergraduates in FAS 108 Course on Principle of creative artistic research. The study finds that there are 3 approaches to promote cultural identity of Thai Puan people in Ban Bung Khe, Nong Saeng sub-district, Pakplee district, Nakhon Nayok province which are suitable for creation of dancing art: 1) Custom, cultural and traditional aspect of creative dancing arts; 2) Professional aspect of creative dancing arts and 3) Aesthetic sense of creative dancing arts. Important characteristic of concept for creative dancing arts to promote cultural identity of Thai Puan people in Ban Bung Khe, Nong Saeng sub-district, Pakplee district, Nakhon Nayok province is to present identity procedure and demonstrate tangible value of the identity and relationships that influence the strength and goodness of Thai Puan community in Ban Bung Khe, Nong Saeng sub-district, Pakplee district, Nakhon Nayok province.

Keyword : Creative dancing arts, identity of Thai Puan people

บทนำ

การประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในประเทศไทย อุตสาหกรรมทางวัฒนธรรมถูกใช้เป็นทรัพยากรในการส่งเสริมการประกอบการ โดยวัฒนธรรมที่เป็นแนวความคิด ความเชื่อ เป็นนามธรรมล้วนๆ แต่เพียงอย่างเดียว ไม่ถือว่าเป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยว แต่วัฒนธรรมถูกพัฒนาขึ้นจนมีรูปธรรมเท่านั้น จึงจะสามารถพัฒนาให้เป็นจุดสนใจของนักท่องเที่ยวได้ ตัวอย่างวัฒนธรรมที่จะนำมาใช้ประโยชน์ในการท่องเที่ยว ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวประเภทโบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ ศาสนสถาน โบราณวัตถุ งานศิลปกรรม สถาปัตยกรรม นาฏศิลป์ การละเล่นพื้นบ้าน เทศกาลและงานประเพณี งานศิลปหัตถกรรมที่พัฒนามาเป็นสินค้าประจำท้องถิ่น ตลอดจนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ และอรรถาธิบายไม่ตรีของ คนไทย ล้วนแล้วแต่เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศไทย เป็นเสมือนตัวเสริมการท่องเที่ยวให้มีความสมบูรณ์ เป็นจุดเด่นหรือจุดขายของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ เพิ่มความประทับใจให้นักท่องเที่ยวได้มากขึ้น (Thailand Medical Tourism Cluster. 2553: ออนไลน์)

จากความสำคัญของอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เป็นวัตถุดิบของการพัฒนาเป็นทรัพยากรส่งเสริมการท่องเที่ยวนั้น ดังนั้นเมื่อผู้วิจัยในฐานะหัวหน้าโครงการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว จ.นครนายก ปีงบประมาณ 2558 มีการบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอน รายวิชา FAS 107 สร้างสรรค์และพัฒนาศิลปะภูมิปัญญาไทย ซึ่งมีผลผลิตในโครงการคือ ชุดการแสดงนาฏศิลป์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดนครนายกนั้น เมื่อได้ดำเนินการโครงการแล้วเสร็จพบว่า มีความจำเป็นในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของจังหวัดนครนายกที่เหมาะสมกับการสร้างสรรค์นาฏศิลป์เป็นฐานข้อมูลเพื่อใช้ในการดำเนินโครงการต่อไป และเพื่อการบูรณาการงานวิจัยสู่การเรียนการสอน จึงกำหนดลักษณะกิจกรรมในงานวิจัยในรายวิชา FAS 108 หลักการวิจัยสร้างสรรค์ทางศิลปกรรม ซึ่งเป็นผู้เรียนรายวิชา FAS 107 สร้างสรรค์และพัฒนาศิลปะภูมิปัญญาไทยในภาคการศึกษาที่ผ่านมา ให้มีส่วนร่วมในการนำเสนอแนวคิดในการสร้างสรรค์ตามรูปแบบงานวิจัยสร้างสรรค์ซึ่งเป็นกิจกรรมหนึ่งในรายวิชา มีเป้าหมายให้ผลงานวิจัยฉบับนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลอัตลักษณ์ไทยพวนที่เหมาะสมกับการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทย และเป็นแนวทางในการคิดงานสร้างสรรค์เพื่อนำเสนออัตลักษณ์ไทยพวน และเป็นแบบฝึกหัดให้นิสิตทดลองทำวิจัยสร้างสรรค์ตามวัตถุประสงค์ในรายวิชา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.) ศึกษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวไทยพวน บ้านบึงเข้ ต.หนองแสง อ.ปากพลี จ.นครนายก
- 2.) นำเสนอแนวคิดนาฏศิลป์สร้างสรรค์เพื่อเผยแพร่อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชาวไทยพวน บ้านบึงเข้ ต.หนองแสง อ.ปากพลี จ.นครนายก

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย

กระบวนการดำเนินการวิจัยดังนี้

1.) ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิชาการทางด้านวัฒนธรรม อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม จังหวัดนครนายก และนาฏยประดิษฐ์ เพื่อประมวลข้อมูลอันเป็นความคิดและหลักการเบื้องต้น

2.) ออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non Structure) โดยใช้รูปแบบการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In depth Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Interview) โดยมีผู้ร่วมกลุ่มประมาณ 6 - 10 คนผู้ร่วมกลุ่มจะต้องมีความคล้ายคลึงกัน (Homogeneous) และใช้เวลาในการสนทนาประมาณ 1 - 2 ชั่วโมง (นิศา ชูโต. 2545: 185) การสังเกต (Observation) และการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.) ประสานขอความร่วมมือจากทางหน่วยงาน ต่างๆ ได้แก่ ผู้นำชุมชนตำบลหนองแสง ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ ตำบลหนองแสง อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก และผู้ทำวิจัยเรื่องการศึกษาประวัติศาสตร์ไทยพวนเพื่อการจัดการท่องเที่ยว โดยชุมชนที่เหมาะสมกับบริบทตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ที่วัดประทุมขาวาส (บ้านใหม่) ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

4.) จัดระเบียบข้อมูลตามประเด็นที่จะศึกษาวิเคราะห์ ได้แก่ อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชาวไทยพวนบ้านบึงเข้ ตำบลหนองแสง อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ที่เหมาะสมกับการสร้างงานนาฏศิลป์ และนำเสนอแนวคิดนาฏศิลป์สร้างสรรค์เพื่อเผยแพร่อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยพวน บ้านบึงเข้ ตำบลหนองแสง อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายกโดยนิสิตเนื่องจากการวิจัยฉบับนี้เป็นการบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอน รายวิชา FAS 108 หลักการวิจัยสร้างสรรค์ทางศิลปกรรมซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการเรียนการสอน เพื่อให้ นิสิตมีองค์ความรู้เกี่ยวกับงานวิจัยสร้างสรรค์ รวมทั้งระเบียบวิธีวิจัยทางด้านนาฏศิลป์ ผู้วิจัยจึงนำนิสิตลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์ปราชญ์ในท้องถิ่นเพื่อการรวบรวมอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวไทยพวน จากนั้นนำนิสิตสัมภาษณ์ข้อมูลครั้งที่ 2 เพื่อเป็นการตรวจสอบข้อมูลโดยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Data Triangulation) คือการพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้นั้นถูกต้องหรือไม่ โดยการตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งบุคคล และแหล่งสถานที่ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับความเป็นจริง(สุภางค์ จันทวนิช. 2557: 129)

5.) มอบแบบฝึกแนวความคิดการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากอัตลักษณ์และภูมิปัญญาของชาวไทยพวน โดยเริ่มจากการนำเสนอความคิดเห็น แนวคิด ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ในชั้นเรียน ปรับแก้แนวความคิด รูปแบบการนำเสนอทั้งจากผู้วิจัยซึ่งเป็นครูผู้สอน และเพื่อนนิสิตในชั้นเรียนที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน นำมาสู่ข้อมูลแนวคิดนาฏศิลป์สร้างสรรค์เพื่อเผยแพร่อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยพวน บ้านบึงเข้ ต.หนองแสง อ.ปากพลี จ.นครนายก โดยใช้ผลการวิจัยของ นพศักดิ์ นาคเสนา ร่วมกับแนวคิดอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมวิเคราะห์ออกแบบแนวทางการสร้างสรรค์นาฏศิลป์พื้นบ้านเพื่อเผยแพร่อัตลักษณ์ไทยพวน บ้านบึงเข้ ตำบลหนองแสง

อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก เป็น 3 รูปแบบคือ

- 1.) นาฏศิลป์สร้างสรรค์ด้านจารีต
ขนบธรรมเนียมประเพณี
- 2.) นาฏศิลป์สร้างสรรค์ด้านอาชีพ
หัตถกรรม
- 3.) นาฏศิลป์สร้างสรรค์ด้านสุนทรียะ
- 5.) สรุปผลการศึกษาวិเคราะห์ แล้วเรียบเรียงเป็น
รายงานวิจัย จัดพิมพ์จัดทำรูปเล่มเพื่อการเผยแพร่ผลการ
ศึกษาต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์

1.ศึกษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวไทย
พวน บ้านบึงเข้ ต.หนองแสง อ.ปากพลี จ.นครนายก
เหมาะสมกับการสร้างงานนาฏศิลป์

ด้านจารีต ขนบธรรมเนียม ประเพณี พิธีกรรม

1.)ประเพณีสารทพวน แสดงให้เห็นถึงพิธีพิถันใน
การทำงาน ความมีน้ำใจความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจกัน ช่วย
เหลือกัน และแสดงความกตัญญูต่อพื้นดินทำกิน โดย ที่ชาว
บ้านจะนำกระยาสารทพว้อมอาหาร คาวหวาน ไปทำบุญที่วัด
ก่อนเสร็จพิธีจะนำกระทงห่อใบตองที่ใส่อาหารคาว หวาน ไป
ไหว้ที่โคนต้นไม้ให้บรรพบุรุษ สัมภเวสี หรือผีไม่มีญาติ(คณะ
สังฆคณาจารย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2556: ออนไลน์)
ข้อมูลที่แตกต่างกันระหว่างผู้ให้ข้อมูล 2 กลุ่มคือ สมาชิกบ้าน
เกาะหวายกล่าวว่านอกจากการนำกระทงห่อใบตอง ไปไหว้ที่
โคนต้นไม้ให้บรรพบุรุษ สัมภเวสี หรือผีไม่มีญาติแล้วยังมี
การกรวดน้ำ และการไหว้ผียาผีเที่ยงในช่วงเช้ามีด ประมาณตี
5 โดยการนำอาหารใส่กะลาและเอาสาแหรกมีเชือกผูก ถือมัด
เดินเคาะไล่ผีทั่วบ้าน เพราะเชื่อว่าคนในบ้านจะไม่มีใครเจ็บไข้
ได้ป่วยอีก

2.)ประเพณีกำฟ้า เป็นข้อห้ามที่ยึดถือเป็นแนวทาง
ปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความเป็นสิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัว
หมายถึงการสิ้นสุดการทำนา โดยจะกำทั้งหมัด 3 ครั้ง โดยจะ
ห้ามทำงาน กวาดบ้าน ใช้เงิน พูดคำหยาบ เดือนสามขึ้นสาม
ค่ำ เป็นวันกำฟ้าวันแรกตั้งแต่รุ่งเช้าไปตลอดวัน อีกห้าวันกำ
ฟ้าครั้งที่สองเดือนสามขึ้นเก้าค่ำ กำตั้งแต่รุ่งเช้าถึงเพล อีกห้า
วันกำฟ้าครั้งที่สาม เดือนสาม ขึ้นสิบห้าค่ำ เริ่มกำตั้งแต่รุ่งเช้า
ไปจนถึงพระจันทร์ขึ้นเสร็จ ชาวพวนจะมีพิธีที่ทำควบคู่กันไป
คือ การสู่วัณษา และพิธีเฮียะขวัญข้าว ในระหว่างที่กำฟ้า
นั้นชาวบ้านจะเตรียมกระบุง กระดังอย่างละ 1 ใบ ดอกไม้ รูป
เทียน ของเซ่นไหว้ มีข้าวสวย ไข่ต้ม 1 ฟอง เผือกมันต้มสุก
แล้ว ไปยังลานนวดข้าวที่ชนชาวขึ้นยั้งแล้วเชิญขวัญข้าว จาก
ลานไปสู่ยั้ง(คณะสังฆคณาจารย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
2556: ออนไลน์) ข้อมูลที่แตกต่างกันระหว่างผู้ให้ข้อมูล 2 กลุ่ม
คือ สมาชิกศูนย์ดูแลผู้สูงอายุกล่าวว่า ประเพณีกำฟ้าเป็นการ
เรียกขวัญข้าว มีการใส่บาตรในตอนเช้า เอาข้าวในยุ้งฉางมา
รวมกันที่วัด ทำพิธีสู่วัณษาในช่วงสาย พรหมนันทน์ที่บ้าน

หว่านทรายรอบๆบ้าน ช่วงเย็นเอามูลควาย กับเกลือไปใส่ที่
นา

3.)ประเพณีกินดอง หมายถึงการจัดงานเลี้ยงดูแขก
หรือที่มาในงานแต่งงาน(คณะสังฆคณาจารย์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. 2556: ออนไลน์) โดยการให้เครือญาติทั้ง
สองฝ่ายมาทานอาหารร่วมกัน เมื่อตกลงปลงใจที่จะแต่งงาน
กัน ทางฝ่ายชายจะไปไหว้วานคนที่มีความเชื่อและเคารพนับถือ
ของคนทั่วไปในหมู่บ้าน มาเป็นเจ้าแก้ว ไทยพวนเรียกว่า “พ่อ
เซ่อ” ส่วนมากจะนิยมแต่งงานกันในเดือนคู่ ข้อมูลที่แตกต่าง
กันระหว่างผู้ให้ข้อมูล 2 กลุ่มคือ สมาชิกศูนย์ดูแลผู้สูงกล่าวว่า
การแต่งงานกันในเดือนคู่ที่นิยมคือเดือน 4 กับเดือน 12 ไม่
นิยมจัดในเดือน 6 กับกับ 8 และสมาชิกบ้านเกาะหวายกล่าว
ว่า การแต่งงานกันในเดือนคู่ที่นิยมคือเดือน 6 ไม่นิยมจัดใน
เดือน 12

4.)ประเพณีบุญกลางบ้าน คือการทำบุญครบรอบปี
เพื่อเป็นการสะเดาะเคราะห์ไม่ให้มีสิ่งไม่ดีเกิดขึ้นในหมู่บ้าน
กลางวันจะมีการนำสายสิญจน์เวียนรอบหมู่บ้าน ตอนเย็นจะมี
การนำหินก้อนเล็ก ๆ 1 กะลา ทราย 1 กะลา น้ำ 1 ขวด ต้นหญ้า
คาทั้งราก 5 ต้น ขมวดใบเป็นกระจุกรูปเทียนใส่ลงไปในตระ
กล่าหิ้วไปไว้ในพิธีสวดมนต์เย็น ตอนเช้านำกระทงอาหารคาว
หวานเพื่อไปถวายพระ สมาชิกบ้านเกาะหวายกล่าวว่า บาง
ครั้งใช้ศาลปูตาเป็นศูนย์กลางบ้าน มีการบ้นหุ่นเป็นตุ๊กตา
มาไว้กลางบ้านหรือกลางที่ 3-4 แพร่ง เหมือนเป็นตัวแทนใน
การรับเคราะห์

5.)ประเพณีบุญข้าวเฒ่า คือประเพณีที่ทำในช่วง
ข้าวกำลังออกรวง สามารถนำเอามาทำข้าวเฒ่าได้ เป็นการ
ทำบุญที่ใช้ข้าวเหนียวทำเป็นข้าวเฒ่าที่ต้องเก็บข้าวที่ยังแกล่ไม่
เต็มๆ มาผัดเอาเปลือกออกจากเมล็ดข้าว แล้วนำไปคั่ว ตำ ใส่
มะพร้าว โรยน้ำตาล เพื่อนำไปถวายพระที่วัด ข้อมูลจาก
สมาชิกศูนย์ดูแลผู้สูงและสมาชิกบ้านเกาะหวายตรงกัน

6.)ประเพณีบุญข้าวหลาม คือการที่ชาวนาจะมีข้าว
ใหม่ที่ยังเก็บเกี่ยวแล้วมาหุง จะมีการนำข้าวหลามไปถวายพระ
สมาชิกบ้านเกาะหวายกล่าวว่า การนำข้าวหลามไปถวายพระ
เพื่อทำบุญให้บรรพบุรุษ และเพื่อสภาพจิตใจว่าจะสุขภาพแข็งแรง
ปลอดภัย และผลผลิตอุดมสมบูรณ์

7.)ประเพณีไหว้ศาลปูตา จะทำโดยเจ้าหรือร่างทรง
ประจำหมู่บ้านซึ่งเป็นคนกำหนดวันและเป็นผู้นำพิธี สมาชิก
บ้านเกาะหวายกล่าวว่า การไหว้ศาลปูตามีความเชื่อว่าปูตาจะ
ปกป้องรักษาคนในชุมชน ข้อมูลจากสมาชิกศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ
และสมาชิกบ้านเกาะหวายตรงกัน

8.)ประเพณีแห่หางแมว เป็นพิธีขอฝนจะใช้แมวตัว
เมีย “แมวหมาว” ใส่กรง แล้วใช้คานหามแห่ไปรอบๆหมู่บ้าน
และต่างหมู่บ้าน ใกล้เคียงกัน มีการร้องแห่หางแมวไปด้วย
อย่างสนุกสนาน คนในบ้านจะเอาน้ำมาสาธตแมว บางครั้งก็จะ
ร่วมขบวนแห่ด้วย สมาชิกบ้านเกาะหวายกล่าวว่า การแห่หาง
แมวทำตอนแล้งมากๆ ข้อมูลจากสมาชิกศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ

และสมาชิกบ้านเกาะหวายกล่าวตรงกันว่า ปัจจุบันไม่มีใครทำ เพราะไม่ได้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมแล้วคนทำเสียชีวิตหมดแล้วไม่มีผู้สืบทอด

9.) ประเพณีแห่บั้งไฟ เป็นพิธีกรรมการขอฝน เชื่อกันว่า จะไปถึงสวรรค์ที่เทวดา (พระยาแถน) อยู่ เทวดารู้ได้ด้วยญาณว่าชาวบ้านเดือนเพื่อขอฝน ก็จะบันดาลให้ฝนตกลงมา โดยก่อนจะแห่บั้งไฟต้องขอฤกษ์บวงสรวงของศาลปู่ตา ก่อนว่าจะมีการประกอบพิธีกรรมขอฝน หลังจากนั้นจะมีการแห่โดยมีขบวนนางรำ และจุดบั้งไฟ สมาชิกบ้านเกาะหวายกล่าวว่า หลังจากประกอบพิธี ตอนเช้าของอีกวันจะนำไปแห่รอบโบสถ์ 3 รอบ ซึ่งเมื่อก่อนการแห่นั้นจะมีนางรำ

10.) ลมผู้สาว คือการจับกันของหนุ่มสาวไทยพวน สมัยก่อน ถ้าชายหนุ่มจะไปจีบสาวจะเรียกว่า “ไปลมผู้สาว” เนื่องจากหนุ่มสาวมีโอกาสนพบปะพูดคุยกันมีน้อยมาก นอกจากหน้าเทศกาลทำบุญ เมื่อชอบพอกันจะติดตามไปหาในเวลากลางคืน ชายหนุ่มจะแบกบันไดไปหาสาว และต้องส่งสัญญาณว่าตนมาถึงแล้ว ไม่ว่าจะเป็นการเป่าแคน ดิดซุง (ดิดพิน) หรือผิวปาก ส่วนมากจะพบในช่วงเทศกาลนวดข้าว เพราะใช้เวลานาน สมาชิกบ้านเกาะหวายกล่าวว่า ปัจจุบันไม่พบแล้ว

11.) อาบน้ำก่อนกา จัดในวันที่ 13 เดือน 5 ในวันสงกรานต์ก่อนสงกรานต์ ชาวบ้านจะอาบน้ำชำระร่างกาย เชื่อว่าการอาบน้ำก่อนกาจะชำระสิ่งไม่ดีออกจากร่างกาย เพื่อความเป็นสิริมงคลในการต้อนรับปีใหม่ ซึ่งเป็นโบราณอูบายให้คนตื่นเช้า ขยันทำงาน ดังคำบอกว่า “อาบน้ำก่อนกา มาก่อนไก่” ข้อมูลจากสมาชิกศูนย์ดูแลผู้สูงและสมาชิกบ้านเกาะหวายตรงกัน

12.) ประเพณีแหวนโดนทาน มีนัยว่า “การให้ที่ติดไปกับบุญ” แต่ทานนี้จะต้องนำอาหารไปปรุงหรือหุงหาเอาเอง คือการถวายข้าวสารอาหารแห้งให้แก่พระภิกษุไว้อุปโภคบริโภคในเวลาที่จำพรรษา ปัจจุบันการทำบุญแหวนโดนทานกำลังจะหายไป (คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2556: ออนไลน์) ข้อมูลจากสมาชิกศูนย์ดูแลผู้สูงอายุและสมาชิกบ้านเกาะหวายตรงกันว่าไม่เคยได้ยินประเพณีนี้ โดยสมาชิกบ้านเกาะหวายสันนิษฐานว่าน่าจะเป็นประเพณีที่เรียกว่าโหนดอนทาน คือการเตรียมของทำบุญเข้าพรรษา

13.) การสูตรเสื้อสูตรผ้า เป็นพิธีสะเดาะเคราะห์ต่อชะตาที่ชาวไทยพวนจะทำการในวันสงกรานต์ โดยนำเสื้อผ้าใหม่ๆ ของทุกคนในครอบครัวคนละ 1 ชิ้น ไปทำพิธีที่วัด โดยให้พระสงฆ์สวด และจะอธิษฐานให้นำสิ่งเลวร้ายออกไปจากทุกคนในครอบครัวและให้สิ่งดีๆ ใหม่ๆ เกิดขึ้นกับทุกคน ข้อมูลที่แตกต่างกันระหว่างผู้ให้ข้อมูล 2 กลุ่มคือ สมาชิกศูนย์ดูแลผู้สูงอายุกล่าวว่า เสื้อผ้าที่นำมาทำพิธี เป็นเสื้อผ้าที่ใส่ประจำของชาวบ้าน และสมาชิกบ้านเกาะหวายกล่าวว่า เสื้อผ้าของคนที่จะนำไปเข้าพิธี คือเสื้อผ้าที่ใช้ใส่ทำบุญในวันรุ่งขึ้น

14.) บุญข้าวจี ข้าวจีคือข้าวเหนียวที่นึ่งสุกแล้วโรยด้วยเกลือรับประทานเป็นก้อนเสียบด้วยไม้ที่เราเสียบแล้วยังไฟมาก ๆ จนสุกหาไฟให้ทั่วก้อนข้าว เป็นประเพณีไทยพวนที่นิยมทำกันในเดือน 3 แรม 3 ค่ำของทุกปีตอนเย็นก่อนวันงานชาวบ้านจะร่วมฟังสวดชัยมงคลที่วัดและเตรียมหมากพลูมานบหรีไว้ถวายพระในวันรุ่งขึ้น เมื่อถึงวันทำบุญจริงชาวบ้านจะนำข้าวจีมาตักบาตรแล้วร่วมกันถวายภัตตาหารคาวหวานเมื่อพระฉันเสร็จเทศน์ 1 กัณฑ์เป็นอันเสร็จพิธี (เฉลิมพงษ์หัตถา. 2554 : 92)

15.) เอาะเอือน ประเพณีเอาะเอือน เป็นประเพณีขึ้นบ้านใหม่ของไทยพวนที่สืบทอดประเพณีต่อเนื่องกัน มาตั้งแต่ครั้งโบราณ จนกลายเป็นวัฒนธรรมที่ยังคงปฏิบัติสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน ผู้นำขบวน (พ่อเชือ), เจ้าของบ้าน, บุคคลมาร่วมขบวน จุดเทียนสว่าง เมื่อได้ฤกษ์จะให้สามลา แต่ก่อนใช้ฆ้องลูกเดียว ตีเป็นจังหวะ ให้เริ่มเคลื่อนขบวน ปัจจุบันประยุกต์กลองยาว ขบวนจะเริ่มต้นห่างจากเรือนหลังใหม่ประมาณ 100 เมตร ขบวนแห่ไปถึงหน้าบ้านไต่บัน ก็หยุดรวมตัวกันที่หน้าบ้านไต่ มีผู้นำอีกคนหนึ่งรออยู่ก่อนแล้ว ผู้นำทั้งสองฝ่ายจะกล่าวโต้ตอบกัน โดยฝ่ายขบวนแห่ขออนุญาตขึ้นบนเรือนเพื่อขอ อยู่อาศัย ครั้นฝ่ายที่อยู่บนเรือนอนุญาตฝ่ายขบวนแห่ก็จะนำเอาสิ่งของต่าง ๆ ที่นำมาในขบวนขึ้นไปบนเรือน (คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2556: ออนไลน์)

16.) การอยู่ไฟ ของผู้หญิงหลังคลอดบุตร จะมีหมอดำแยเป็นผู้ทำคลอด ผู้ที่ทำคลอดก็คือหญิงชาวบ้านที่มีอายุแล้ว ไม่ได้ศึกษาเล่าเรียนวิชาความรู้ในเรื่องการทำคลอดเพียงแต่เป็นผู้มีความสนใจในเรื่องนี้ เมื่อเวลามีคนไปทำคลอดก็ติดตามไปดู ใช้การสังเกตจดจำทำตามแบบโบราณสืบทอดกันมา โดยใช้ไม้สะแกเป็นเชื้อเพลิงในการจุดไฟ และจะต้องอยู่จนกว่ามดลูกจะเข้าอุ้ง ควรกินข้าวกับเกลือดีที่สุด ข้อมูลที่แตกต่างกันระหว่างผู้ให้ข้อมูล 2 กลุ่มคือ สมาชิกศูนย์ดูแลผู้สูงอายุกล่าวว่า ระยะการอยู่ไฟ 7 ถึง 10 วัน ควรกินยาต้องเพื่อขับเลือด และสมาชิกบ้านเกาะหวายกล่าวว่า หลังคลอดควรกินน้ำมะขามขับเลือด ห้ามกินของคาว เพราะมันจะส่งผลต่อการให้นมเด็ก

17.) การตีกลองทาน คือ การตีกลองเรียกวินญาณผู้ตายในงานทำบุญ 7 วัน เพื่อให้ผู้ตายมารับส่วนกุศล โดยผู้ตีเป็นหญิงหรือชายก็ได้ อุปกรณ์ที่ใช้ตี คือกลองใหญ่ (กลองเพล) สองหน้า 1 ใบ ฆ้อง 2 และฉาบ ข้อมูลที่แตกต่างกันระหว่างผู้ให้ข้อมูล 2 กลุ่มคือ สมาชิกศูนย์ดูแลผู้สูงอายุกล่าวว่า อุปกรณ์ที่ใช้ตีกลองทานของไทยพวนมีเพียงกลองกับฆ้องไม่แน่ใจว่ามีการเพิ่มอุปกรณ์ชนิดอื่นหรือไม่ และการตีกลองทานนอกเหนือจากเป็นการเรียกวินญาณผู้ตายที่เป็นญาติแล้วยังเป็นการเรียกผีไม่มีญาติ สัมภเวสีมารับส่วนบุญด้วยเพื่อเป็นการทำทานอีกส่วนหนึ่งนอกจากทำบุญให้ผู้ตาย

18.) การลงช่วง หมายถึงการนัดหมายเพื่อนบ้านออก

มาทำงานพร้อมกัน โดยมีจุดมุ่งหมายอยู่ที่การได้พบปะพูดคุยกันของคนหนุ่มสาว งานที่มามีเป็นงานเบ็ดเตล็ด ก่อนการลงช่วงจะมีการเก็บหัว (เศษไม้ไฟ) เพื่อก่อให้เกิดแสงสว่าง ในตอนเย็นสาวจะเดินเก็บหัวมารวมไว้ในบริเวณที่มีการลงช่วง (ประเพณีการลงช่วง, 2558: ออนไลน์) บางท้องที่การลงช่วงจะทำที่บ้านของผู้หญิง ไม่พบข้อมูลจากสมาชิกศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ สมาชิกบ้านเกาะหวายกล่าวว่า การลงช่วงเป็นการเลี้ยงผี ที่มีการเล่นนางตั้งอยู่ด้วย

ด้านอาชีพ

1.) การนัดข้าว เหมือนเป็นการถือแรงกันของชาวบ้านให้มาช่วยกันนวด หลักการเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จ จะ นำเอาฟ่อนมากองรวมกัน โดยเอาหัวฟ่อนที่มลงลาน เอาด้านที่มีรวงขึ้นวางติดกันเป็นวงแนบคล้ายแพนเค้ก แล้วใช้ควายในการนวดข้าว แต่ปัจจุบันใช้เทคโนโลยีทางด้านเกษตรกรรมเข้ามาทำให้มีความสะดวกสบายมากขึ้น ประหยัดแรงงานมากขึ้น สมาชิกบ้านเกาะหวายกล่าวว่า ก่อนการนัดข้าวจะต้องมีการเตรียมสถานที่ โดยการถากหญ้าให้เตียน จากนั้นนำมูลควายเปียกมากองให้ทั่วลานผสมกับน้ำแล้วย่ำให้ละเอียด จนคลุมดินให้ทั่วลานเรียกว่า “ทาลาน” จุดประสงค์คือไม่ให้เม็ดข้าวจมลงไปดิน

2.) ประเพณีสู้วัวควาย เสร็จจากการทำนา จะนำควายกลับบ้านเพื่อพักแรงงาน มีการบำรุงขวัญโดยการจัดพิธี “สู้วัวควาย” มีการบายศรี อาบน้ำ และจะกล่าวคำขอโทษที่ได้ดุด่าว่ากล่าว ทบตี และขอให้ยกโทษให้ สุดท้ายขอให้ร่วมกันทำนาทำไร่ได้ผลอุดมสมบูรณ์ต่อไป ข้อมูลจากสมาชิกศูนย์ดูแลผู้สูงและสมาชิกบ้านเกาะหวายตรงกัน

ด้านสุนทรียะ

1.) ลำพวน เป็นเพลงพื้นบ้านชนิดหนึ่ง ซึ่งมีเนื้อหาสะท้อนสังคมและเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ ผู้ร้องจะต้องมีความรู้ด้านประวัติศาสตร์ สามารถร้องเล่าเรื่องในอดีตได้ เป็นการร้องประกอบกับการเป่าแคน ปัจจุบันที่บ้านบึงเข้ มีหมอแคน 1 คน คือ นายเหรียญ กันหา และหมอลำพวนคือนางผ่องศรี บุญจันทร์ การลำพวนนั้นแต่เดิมฝ่ายชายจะนั่งยองเอามือเท้ากางหันไปทางฝ่ายหญิง ส่วนฝ่ายหญิงจะนั่งพับเพียบเอามือเท้ากางร้องโต้ตอบฝ่ายชาย ส่วนคนดูจะนั่งล้อมวงกัน แต่ปัจจุบันเมื่อผู้คนให้ความสนใจดูลำพวนมากขึ้น การนั่งยองหรือพับเพียบทำให้คนดูมองไม่เห็นคนร้อง จึงเปลี่ยนให้คนร้องทั้งสองฝ่าย รวมทั้งคนเป่าแคนยืน เพื่อให้ผู้ชมสามารถมองเห็นได้อย่างทั่วถึง โดยเนื้อหาของลำพวนนั้นจะเป็นเรื่องการไถ่ถามสารทุกข์สุกดิบ การเกี่ยวพาราสี ตลอดจนเรื่องทั่วไป โดยลำพวนจะมีการ “ติดเพิงแคน” คนเป่าแคนคือการนำเงินไปเสียบไว้ที่ปลายแคนคล้ายเป็นรางวัล หรือค่าตอบแทน เนื่องจากการเล่นลำพวนจะรำกันทั้งวัน เพราะสมัยก่อนไม่มีการละเล่นอะไร พอตกกลางคืนบ้านไหนบวชนาคบ้านไหนทำกฐิน บ้านไหนขึ้นบ้านใหม่จะมีการลำพวน “ชิงชู้กัน” หรือการต่อกลอนกันทั้งคืน คนดูก็นั่งล้อมวงดู ผู้หญิงผู้ชายหันหน้าใส่กัน ตรงกลางเป็นเขียงหมาก ชันน้ำ และคน

เป่าแคน การละเล่นลำพวน นิยมเล่นเทศกาลงานรื่นเริงต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นบุญกฐิน งานสงกรานต์ หรืองานอื่นๆ เวลาการละเล่นนั้นมีการเล่นตั้งแต่เวลากลางคืนไปจนสว่าง(สุรีย์ สะภาทอง, 2557 อ้างถึงใน บุญยมาส แดงขำ, 2556: ออนไลน์)

2.) นำเสนอแนวคิดนาฏศิลป์สร้างสรรค์เพื่อเผยแพร่อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชาวไทยพวน บ้านบึงเข้ ต.หนองแสง อ.ปากพลี จ.นครนายก

2.1 นาฏศิลป์สร้างสรรค์ด้านจารีตขนบธรรมเนียมประเพณี

เสนอแนวคิดนาฏศิลป์สร้างสรรค์เกี่ยวกับประเพณี วัฒนธรรมไทยพวน บ้านบึงเข้ ตำบลหนองแสง อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ดังนี้

1.) พิธีบุญกลางบ้าน ขวัญอุษา พงษ์ประดิษฐ์ เสนอแนวคิดนาฏศิลป์สร้างสรรค์ดังนี้ นำเสนอให้เห็นถึงความสำคัญของความสามัคคีระหว่างคนในชุมชน ซึ่งสามารถเป็นแรงขับเคลื่อนให้สังคมนั้นพัฒนาไปในทางที่ดีที่สุด โดยใช้เทคนิคเข้ามาเป็นตัวแทนเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนสามารถ ใช้นักแสดงทั้งหมด 8 คน เป็นผู้ชาย 2 คน ผู้หญิง 4 คน เวลาในการแสดงประมาณ 5 – 7 นาที แบ่งออกเป็น 2 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 แสดงให้เห็นถึงความวุ่นวายในสังคม

ช่วงที่ 2 เมื่อทุกคนในชุมชนมีความสามัคคี จะให้สังคมกลับมาสงบสุข และข้ามผ่านสิ่งไม่ดีไปได้

2.) การอยู่ไฟ ผู้วิจัย เสนอแนวคิดนาฏศิลป์สร้างสรรค์ดังนี้ การอยู่ไฟของแม่ชาวไทยพวน ตามความเชื่อคือต้องอยู่ไฟครบ 1 เดือน กินข้าวคลุกกับเกลือ นึ่งและนอนเหนือกองไฟ เพื่อให้หมดลูกเข้าอุ้มไม่เช่นนั้นแม่จะไม่แข็งแรง ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงความยากลำบากของแม่ที่ได้รับ เพื่อให้ลูกเกิดความสำนึกในพระคุณของแม่

ช่วงที่ 1 คลอดลูกด้วยความยากลำบาก และความดีใจที่ได้พบหน้าลูกของแม่

ช่วงที่ 2 แม่อยู่ไฟต้องทนกับความร้อน ความไม่สบายตัว

ช่วงที่ 3 อาหารการกินที่ต้องกินข้าวกับเกลือเพื่อจะไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของลูก

3.) ประเพณีกำฟ้า วันทนต์ภัส ผจญพรพรค เสนอแนวคิดนาฏศิลป์สร้างสรรค์ดังนี้ นำเสนอให้เห็นถึงความเชื่อของคนโบราณของชาวไทยพวนเป็นการเคารพต่อฟ้า ที่ถือว่าเป็นของสูง ด้วยการคะล่ำหมายถึงการหยุดทำงานทุกอย่างที่เคยทำ เพื่อไม่ให้เกิดภัยอันตรายต่อตนเองซึ่งประเพณีนี้เป็นการสอนให้คนรู้จักการเตรียมพร้อมไม่ผลัดวันประกันพรุ่ง เพราะหากไม่ทำวันนี้วันข้างหน้าก็อาจจะไม่ได้ทำ นักแสดงผู้ชาย 4 คน นักแสดง ผู้หญิง 4 คน

ช่วงที่ 1 ชาวบ้านที่กำลังเตรียมพร้อมในการเข้าร่วมพิธีโดยการจัดเตรียมทำความสะอาดขั้วระลั้ง

ช่วงที่ 2 วิถีชีวิตของชาวบ้านที่อยู่ในช่วงประเพณี

4.) การลอมผู้สาว ลัทธิกา หิรัญศรี เสนอแนวคิด แนวคิดนาฏศิลป์สร้างสรรค์ดังนี้ นำเสนอให้เห็นถึงผลของการ ประพฤติตัวของหนุ่มสาวที่อยู่ในครรลอง ซึ่งคบหากันโดยที่ ผู้ใหญ่รับทราบ (การลอมผู้สาว) และผลกระทบการประพฤติดัว หึงสาวที่ไม่รักนวลสงวนตัว แอบคบหาดูใจกับชายหนุ่มกัน ตามลำพังจนเกิดเป็นปัญหาตั้งครรรภ์ไม่พึงประสงค์และเกิด การติดเชื้ จนทำให้เกิดความอับอาย ไม่สามารถอยู่ร่วมกับ คนในสังคมได้ นักแสดงทั้งหมด 9 คน ผู้หญิง 3 คนและผู้ชาย 3 คน โดยแสดงเป็นคู่ชายหญิง 2 คู่ คู่หนึ่งประพฤติดัวอยู่ใน ครรลอง ส่วนอีกคู่หนึ่งแอบคบหาดูใจกัน เป็นพ่อฝ่ายชาย 1 คน แม่ฝ่ายหญิง 1 คน อีก 3 คนเป็นคนในสังคมและนามธรรม เวลาในการแสดงประมาณ 8 นาที แบ่งออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 การลอมกันของหนุ่มสาวที่ถูกต้องตาม ครรลองและการแอบคบหาของหญิงสาวที่ไม่รักนวล สงวนตัว

ช่วงที่ 2 ผลกระทบของการแอบคบหาดูใจกัน นำไป สู่การตั้งครรรภ์ไม่พึงประสงค์และติดเชื้ จนเกิดความอับอาย ทำให้เกิดการตัดสินใจทำแท้ง

ช่วงที่ 3 สังคมร่วมยินดีกับหนุ่มสาวที่อยู่ในครรลอง คลองธรรม และไม่ยอมรับหญิงสาวที่ไม่รักนวลสงวนตัว

5.) ประเพณีไหว้ศาลปู่ตา รุจิรา นาคพงษ์ เสนอ แนวคิดนาฏศิลป์สร้างสรรค์ดังนี้ นำเสนอเห็นถึงความสามัคคี และการช่วยเหลือซึ่งกันและกันของคนในชุมชนทำให้สามารถ ช่วยกันแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนให้มีความมั่นคง นักแสดงผู้ หญิง 6 คน ผู้ชาย 6 คน เวลาในการแสดงประมาณ 10 นาที แบ่งออกเป็น 2 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 ความสามัคคีในการช่วยกันทำพิธีไหว้ศาลปู่ ตา แสดงออกถึงปัญหาของแต่ละชุมชน

ช่วงที่ 2 ช่วยกันแก้ปัญหาจนสำเร็จ ทำให้เกิดการ พัฒนา

6.) ประเพณีกินดอง สุทธิรัตน์ กลิ่นสคนธ์ เสนอ แนวคิดนาฏศิลป์สร้างสรรค์ดังนี้ นำเสนอให้เห็นถึงครอบครัว สองครอบครัว ที่มีความรักช่วยเหลือกันจึงทำให้สังคมหรือ ชุมชนได้มีการพัฒนานักแสดงผู้หญิง 6 คนผู้ชาย 1 คน นัก แสดงผู้หญิง 6 คน ผู้ชาย 6 คน เวลาในการแสดงประมาณ 4 นาที แบ่งออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 ให้เห็นถึงคนในชุมชนที่ใช้ชีวิตต่างกันไป

ช่วงที่ 2 ให้เห็นถึงคนในชุมชนที่มารู้จักกันมีมิตรภาพ ต่อกันเกิดความรักใคร่

ช่วงที่ 3 ให้เห็นถึงคนในชุมชนที่ช่วยเหลือกันจน ทำให้สังคมหรือชุมชนเกิดความพัฒนา

7.) พิธีสูตรเสื้อสูตรผ้า กชพร บุญอ่อน เสนอ แนวคิดนาฏศิลป์สร้างสรรค์ดังนี้ เสนอให้เห็นถึงมนุษย์เราเมื่อ มีสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจแล้วจะส่งเสริมให้จิตใจของตนนั้นม่ กำลังใจในการใช้ชีวิต หรือดำรงชีวิตในปัจจุบันได้อย่างมีความ เชื่อมั่น ความมั่นคงทางจิตใจ นักแสดงผู้หญิง 4 คน ผู้ชาย 4 คน เวลาในการแสดงประมาณ 8 นาที แบ่งออกเป็น 2 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 ชาวบ้านมาร่วมเข้าพิธีกรรมสูตรเสื้อสูตรผ้า
ช่วงที่ 2 หลังทำพิธีกรรมเสร็จมนุษย์เกิดกำลังใจใน การใช้ชีวิตและความมั่นคงทางจิตใจ

8.) ประเพณีเอาะเอือน นุชนารถ รอดสาอด เสนอ แนวคิดนาฏศิลป์สร้างสรรค์ดังนี้ นำเสนอให้เห็นถึงการสร้าง ความสัมพันธ์และการให้ความสำคัญกับครอบครัวโดยการ ผ่านกระบวนการประกอบพิธีกรรมเอาะเอือนจนนำไปสู่การ พัฒนาของสังคม แสดงในรูปแบบนามธรรมและรูปธรรม นัก แสดงทั้งหมด 8 คน เป็นนักแสดงผู้ชายจำนวน 3 คน นักแสดง ผู้หญิงจำนวน 5 คน เวลาในการแสดงประมาณ 5 นาที แบ่ง ออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตการดำรงอยู่ของชาว ไทยพวน

ช่วงที่ 2 การประกอบพิธีกรรมเอาะเอือน

ช่วงที่ 3 วิถีชีวิตของชาวไทยพวนที่ส่งผลดีให้กับ สังคมในเรื่องการให้ความสำคัญของครอบครัว

9.) ประเพณีบุญข้าวหลาม เอเชียว จอห์นสัน เสนอ แนวคิดนาฏศิลป์สร้างสรรค์ดังนี้ นำเสนอให้เห็นถึงความเป็น สิริมงคล ข้าวออกผลผลิตได้ดี หลังจากการนำข้าวแรกของปีที่ เก็บเกี่ยวได้นั้นไปถวายพระ เพื่อทำพิธี นักแสดง ผู้หญิง 6 คน ผู้ชาย 4 คน ผสมผสานกับ Contemporary Dance เวลาในการ แสดงประมาณ 4 นาที แบ่งออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 แสดงให้เห็นถึงการเก็บเกี่ยวข้าว ที่ เหน็ดเหนื่อย ยากลำบาก

ช่วงที่ 2 แสดงให้เห็นถึงการร่วมมือร่วมใจกันนำ ข้าวหลามซึ่งทำด้วยข้าวแรกของปีไปถวายพระเพื่อความเป็น สิริมงคล

ช่วงที่ 3 แสดงให้เห็นถึงข้าวรอบหลังจากข้าวแรกที่ นำไปถวายนั้นออกผลผลิตที่ดี

10.) การตีกลองทาน วันทนัทธ ผจญทรพรค เสนอแนวคิดนาฏศิลป์สร้างสรรค์ดังนี้ ได้รับแรงบันดาลใจจาก แนวคิดพิธีกรรมการตีกลองทานของชาวไทยพวนบ้านหนอง แสง อำเภอบางพลี จังหวัดนครนายกซึ่งผู้ที่มาทำบุญเปรียบ เสมือนผู้ที่ให้ความช่วยเหลือ กลองทานเปรียบเสมือนสิ่งที่ เชื่อมโยงระหว่างผู้ที่ให้ความช่วยเหลือและผู้ยากไร้ และผู้มา รับบุญเปรียบเสมือนผู้ยากไร้ มีการนำวิธีการตีกลองทานเป็น นามธรรมที่แสดงถึงความเมตตา มีน้ำใจ ที่ยิ่งแสดงความช่วย เหลือมากเท่าใด จะเปรียบดังเสียงกลองที่ดังมากเท่านั้น นำ เสนอให้เห็นถึงความเมตตา ความช่วยเหลือที่ผู้ให้ความช่วย เหลือส่งให้แก่เพื่อนมนุษย์ที่ยากไร้ นักแสดงผู้หญิง 5 คน ผู้ชาย 5 คน เวลาในการแสดงประมาณ 10 นาที แบ่งออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 ความทุกข์ร้อนของผู้คนยากไร้ ขาดแคลน ออดอยาก

ช่วงที่ 2 บุคคลที่มองเห็นปัญหา แล้วต้องการช่วย เหลือ จะมีคนที่เป็นคนตีกลองทานออกมาตีกลองทาน มีกลุ่ม คนแสดงถึงความช่วยเหลือกับผู้ยากไร้ ยิ่งแสดงความช่วย เหลือมากเท่าใด จะเปรียบดังเสียงกลองที่ดังมากเท่านั้น

ช่วงที่ 3 ผู้คนยากไร้มีชีวิตที่ดีขึ้นจากที่ได้รับการช่วยเหลือ

11.) ประเพณีสารทพวน กันยาวิรุ วิเศษสิงห์ เสนอแนวคิดนาฏศิลป์สร้างสรรค์ดังนี้ เพื่อแสดงให้เห็นถึงประเพณีสารทพวน ในการไหว้บรรพบุรุษของชาวไทยพวน โดยการนำอาหารใส่กระทงที่ทำจากใบตองไปไหว้ เพื่อเป็นการแสดงความเคารพ ความกตัญญู และเป็นการระลึกถึงบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว ด้วยการแสดง นักแสดงหญิง 8 คน เวลาในการแสดงประมาณ 5 นาที แบ่งออกเป็น 2 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 เป็นช่วงการจัดทำกระทงใบตอง และนำอาหารใส่กระทงเพื่อนำไปไหว้

ช่วงที่ 2 เป็นช่วงการไหว้บรรพบุรุษ ที่แสดงถึงความเคารพและการระลึกถึงบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว

12.) ประเพณีแห่นางแมว รุจิรา นาคพงษ์ เสนอแนวคิดนาฏศิลป์สร้างสรรค์ดังนี้ นำเสนอให้เห็นถึงความแห้งแล้ง ชาวบ้านเกิดความเดือดร้อนจึงอ่อนน้อมขอฝน โดยใช้แมวในเป็นสื่อกลางเพื่อร้องขอสายฝน โดยใช้ผ้าสาตไปที่แมวเพราะเชื่อว่าแมวเป็นสัตว์ที่เกลียดฝนหากสาตน้ำใส่แมวก็จะร้องฟ้าจะไต่ยีน เมื่อฝนตกชาวบ้านก็ไม่เดือนร้อนสามารถทำมาหากินได้อย่างปกติสุข นักแสดง ผู้ชาย 2 คน ผู้หญิง 8 คน

ช่วงที่ 1 ความทุกข์ของชาวบ้านที่อดอยากปากแห้ง เกิดหิวโหยและความวุ่นวายในหมู่บ้าน ชาวบ้านเกิดความเดือนร้อนจึงมารวมกันเพื่อออกความคิดเห็น และได้ตรงลงพูดคุยถึงประเพณีแห่นางแมว

ช่วงที่ 2 เห็นถึงการแห่แมวไปรอบหมู่บ้าน ชาวบ้านต่างพากันสาตน้ำและรำยาเพื่อขอพร

ช่วงที่ 3 ฝนตกตามฤดูดังที่ชาวบ้านได้ขอไว้ ทำให้เกิดความสงบสุขในชุมชน

13.) อาบน้ำก่อนนาค สุจิตรา พุ่มพิง เสนอแนวคิดนาฏศิลป์สร้างสรรค์ดังนี้ นำเสนอให้เห็นถึงกลุ่มคนที่ร่วมประเพณีอาบน้ำก่อนนาคที่นอกจากจะมีความเชื่อเรื่องความเป็นสิริมงคลแล้วยังเข้าใจและเห็นถึงประโยชน์ที่แท้จริงของประเพณีนี้คือการสร้างเสริมความกระตือรือร้นในตัวเองคลั่งจึงส่งต่อให้คนรุ่นหลังได้ปฏิบัติเช่นเดียวกันเพื่อสร้างพลังขับเคลื่อนสังคมให้ก้าวหน้าได้เร็วขึ้นโดยสร้างสรรค์การแสดงในรูปแบบนาฏศิลป์พื้นบ้านร่วมสมัย นักแสดงทั้งหมด 8 คน ผู้ชาย 3 คน ผู้หญิง 5 คน เวลาในการแสดงประมาณ 5 นาที แบ่งออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 การสืบทอดประเพณีอาบน้ำก่อนนาค

ช่วงที่ 2 ทุกคนมีขวัญกำลังใจในการใช้ชีวิต

ช่วงที่ 3 คนทำให้สังคมก้าวหน้า

14.) ประเพณีแห่บั้งไฟ รุจิรา นาคพงษ์ เสนอแนวคิดนาฏศิลป์สร้างสรรค์ดังนี้ นำเสนอให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชาวไทยพวน เรื่องการเตรียมตัวในฤดูกาลทำนาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจุดถวายพระยาแถน ขอฝนให้ตกต้องตามฤดูกาลในขณะเดียวกันเมื่อฝนไม่ตก ทำให้ชาวบ้านจึงมองข้ามความสำคัญของประเพณีนี้ทำให้การจัดประเพณีลดน้อยลง ทั้งที่สาเหตุที่แท้จริงคือชาวบ้านยังมีพฤติกรรมการสร้าง

มลพิษต่างๆทำให้เกิดภัยแล้ง นักแสดงผู้ชาย 4 คน นักแสดงผู้หญิง 4 คน

ช่วงที่ 1 ชาวบ้านสร้างมลพิษก่อให้เกิดภัยแล้งทั้งที่แห่บั้งไฟแต่ฝนก็ไม่ตกจึงเลิกทำพิธีแห่บั้งไฟ

ช่วงที่ 2 มีผู้ทราบถึงปัญหาที่แท้จริงและรณรงค์ต่อต้านการก่อมลพิษฝนจึงตามปกติ

ช่วงที่ 3 มีคนทำประเพณียังคงอยู่สืบต่อไป

15.) ประเพณีบุญข้าวจี รุจิรา นาคพงษ์ เสนอแนวคิดนาฏศิลป์สร้างสรรค์ดังนี้ นำเสนอถึงช่วงที่ชาวบ้านเก็บเกี่ยวข้าวหมดแล้ว ว่างจากการทำงานชาวบ้านจะพากันลงมาทำงานกลางลานบ้านในเวลากลางคืนจึงมีการทำข้าวจีเมื่อเห็นว่าร้อยดีจึงนำไปถวายพระ จึงเรียกงานบุญนี้ว่า “บุญข้าวจี” เป็นประเพณีที่ชาวบ้านจะทำข้าวจีไปถวายพระตอนเช้าชาวพวนบ้านใหม่กำหนดวันแรม 2 ค่ำ เดือนสามซึ่งประเพณีนี้เป็นการบ่งบอกภูมิปัญญาไทยที่เชื่อกันว่าคนไทยมีการแบ่งปันสิ่งที่ดีต่อกันและกันเสมอตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน นักแสดง ผู้หญิง 8 คน

ช่วงที่ 1 การทำข้าวจีและส่งต่อให้ผู้อื่น

ช่วงที่ 2 กลายเป็นที่นิยมและเป็นสิ่งที่ดีจึงนำเอาไปถวายพระ

16.) ประเพณีบุญข้าวเฒ่า ยลวีร์ จัตรศิริเวช เสนอแนวคิดนาฏศิลป์สร้างสรรค์ดังนี้ นำเสนอถึงขั้นตอนการทำข้าวเฒ่า ซึ่งจะทำในช่วงเวลาที่ข้าวเหนียวออกรวงสามารถ นำมาทำข้าวเฒ่าได้ ชาวบ้านจะนำข้าวเฒ่าดิบไปทำพิธีเลี้ยงปู่ตาหรือผีปู่ตาของหมู่บ้าน โดยเกิดจากการร่วมมือของชาวบ้านร่วมมือร่วมใจกันทำเพื่อความสามัคคี การปฏิบัติตามความเชื่อของภูมิปัญญาท้องถิ่น และสืบทอดไปชั่วลูกหลาน นักแสดงผู้ชาย 4 คน ผู้หญิง 4 คน

ช่วงที่ 1 การเก็บเกี่ยวข้าวเหนียว

ช่วงที่ 2 ร่วมแรงกันทำข้าวเฒ่าด้วยความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ

ช่วงที่ 3 ความดีงามจากพิธีกรรม คือความสามัคคีทำให้ชุมชนเข้มแข็ง

17.) ประเพณีแหวนโตนทาน รุจิรา นาคพงษ์ เสนอแนวคิดนาฏศิลป์สร้างสรรค์ดังนี้ นำเสนอให้เห็นชาวบ้านที่มีจิตใจที่บริสุทธิ์ ต้องการที่จะช่วยเหลือผู้อื่นที่มีความทุกข์จากจิตใจของตนเอง จึงชักชวนไปจำศีลเพื่อฝึกจิตใจให้สงบมีสมาธิ ในระหว่างที่จำศีล ลูกหลานก็ได้เห็นและซึมซับประเพณีที่ดีงามทำให้เกิดการสานต่อวัฒนธรรม นักแสดงผู้ชาย 4 คน ผู้หญิง 5 คน

ช่วงที่ 1 คนที่มีจิตตั้งมั่นในการทำไปจำศีล ระหว่างทางเจอคนที่จมอยู่กับความทุกข์จึงชักชวนให้ไปทำความดี

ช่วงที่ 2 ลูกหลานนำของมาถวายและมากราบไหว้และร่วมกันทำบุญ จึงทำให้คนที่อยู่กับความมืดมองเห็นทางที่สว่างได้พูดคุยกับลูกหลาน สร้างความสัมพันธ์

18.) การลงช่วง เจนจิรา หาสุข เสนอแนวคิดนาฏศิลป์สร้างสรรค์ดังนี้ นำเสนอให้เห็นถึงคนเราต้องมี

จิตสำนึกรำลึกบุญคุณกับทุกสิ่งที่ได้รับมา ดังเช่นการเลี้ยงผีของคนไทยพวน นักแสดงผู้หญิง 6 คน เวลาในการแสดงประมาณ 5 – 7 นาที แบ่งออกเป็น 2 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 ให้เห็นถึงทรงเจ้าที่มีการช่วยเหลือชาวบ้านที่เป็นทุกข์ทางร่างกายโดยมีนามธรรมขยายความช่วยเหลือของทรงเจ้า

ช่วงที่ 2 ให้เห็นถึงการตอบแทนคุณโดยทำการเลี้ยงผีที่นับถือในพิธีกรรมการลงช่วง

2.2 นาฏศิลป์สร้างสรรค์ด้านอาชีพ

เสนอแนวคิดนาฏศิลป์สร้างสรรค์เกี่ยวกับด้านอาชีพ หัตถกรรม ของชาวไทยพวน บ้านบุงเข้ ตำบลหนองแสง อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายกดังกล่าวนี้

1.) การนวดข้าว เจนจิรา หาสุนา เสนอแนวคิดนาฏศิลป์สร้างสรรค์ดังนี้ เสนอถึงขั้นตอนการนวดข้าวในแบบดั้งเดิมที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวไทยพวน ในคนในสมัยนี้ได้ตระหนักถึงภูมิปัญญาที่บรรพบุรุษได้สั่งสมมาจากอดีตถึงปัจจุบัน ซึ่งมีทั้งวิธีที่ใช้แรงงานคนอย่างเดียว และวิธีที่ใช้แรงงานสัตว์ควบคู่ไปกับการใช้แรงงานคนนักแสดงผู้หญิง 4 คน ผู้ชาย 4 คน เวลาในการแสดงประมาณ 5 นาที แบ่งออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 การแสดงการนวดข้าวโดยใช้แรงงานคน แบ่งออกเป็น 2 วิธีคือ วิธีการตี และใช้เท้ายำ

ช่วงที่ 2 การแสดงการนวดข้าวโดยใช้แรงงานสัตว์ควบคู่ไปกับการใช้แรงงานคน คือให้สัตว์เข้าไปเหยียบฟ่อนข้าวที่เตรียมไว้ในลาน เมื่อพักสัตว์เอาไว้คนก็เข้าตรวจดูว่าข้าวได้หลุดออกจากรวงแล้วหรือยัง แล้วนำสัตว์มาเหยียบใหม่อีกครั้ง

ช่วงที่ 3 การแสดงความรื่นเริงของคนเมื่องานเสร็จและการดูแลควายด้วยความรู้สึกขอบคุณที่ช่วยทำงานอย่างดี

2.) ประเพณีสู่ขวัญควาย ขวัญอุษา พงษ์ประดิษฐ์ เสนอแนวคิดนาฏศิลป์สร้างสรรค์ดังนี้ นำเสนอการขอขมาควายที่ได้เคยดูแลว่ากล่าว เป็นการหันมาดูแลเอาใจใส่ควายที่ตนเลี้ยง เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ตนเองและความที่ตนเลี้ยง นักแสดงผู้ชายทั้งหมด 4 คน

ช่วงที่ 1 เห็นถึงตอนที่กำลังจูงควายกลับบ้านหลังจากทำนาเสร็จเพื่อระลึกถึงบุญคุณที่ควายได้ช่วยทำงานหากิน มีพิธีบายศรี อาบน้ำ และกล่าวคำขอโทษแก่ควาย

ช่วงที่ 2 เมื่อขอขมาเสร็จเชื่อว่าควายเป็นเครื่องมือทำมาหากินให้กับตนจึงเกิดความสบายใจ มีแรงบันดาลใจในการใช้ชีวิตและทำงาน

2.3 นาฏศิลป์สร้างสรรค์ด้านสุนทรียะ

เสนอแนวคิดนาฏศิลป์สร้างสรรค์เกี่ยวกับด้านสุนทรียะ ของชาวไทยพวน บ้านบุงเข้ ตำบลหนองแสง อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายกดังกล่าวนี้

1.) ลำพวน กษพร บุญอ่อน เสนอแนวคิดนาฏศิลป์สร้างสรรค์ดังนี้ สามารถสร้างสรรค์เป็นการแสดงของหมอลำชาย หมอลำหญิงจะร้องโต้ตอบกันครั้งละ 1 คู่ 2 คู่ หรือ 3 คู่ สลับสับเปลี่ยนกันไป มีการเป่าแคนประกอบ เมื่อหมอลำร้องถูกอกถูกใจ หรือร้องกลอนจบแต่ละตอนลูกคู่ หรือผู้ฟังจะพา

กันส่งเสียงร้อง “ป๊ป” เพื่อเพิ่มความสนุกสนานเร้าใจ

ชาวไทยพวนมีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ยึดถือเช่นเดียวกับบรรพบุรุษคือ ฮีต 12 คอง 14 เมื่อวิเคราะห์ลักษณะเฉพาะของฮีต 12 พบว่าเป็นประเพณี พิธีกรรม ส่วนคอง 14 เป็นความเชื่อที่ถือปฏิบัติ ด้วยแนวทางการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จำเป็นต้องมีข้อมูลในเชิงรูปธรรม เพื่อใช้ออกแบบสื่อสารอัตลักษณ์ให้คนในท้องถิ่นท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวซึ่งมีความเป็นไปได้สูงที่จะมีพื้นฐานด้านนาฏศิลป์เพียงเล็กน้อย หรือไม่มีเลย การนำเสนอ อัตลักษณ์ไทยพวนที่ในเชิงสร้างสรรค์นั้นผู้วิจัยจึงนำเสนออัตลักษณ์ที่สามารถสื่อสารให้เข้าใจได้ง่าย โดยผู้ชมไม่ต้องมีทักษะพื้นฐานด้านนาฏศิลป์ก็สามารถรับชมได้เข้าใจ เพื่อให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายซึ่งคือผู้มาเยี่ยมชมชุมชน หรือประชาชนในท้องถิ่นจ.นครนายก

สรุปและอภิปรายผล

จากข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์พบว่า

1.) ประเพณีหรือความเชื่อบางอย่างเริ่มสูญหาย เพราะวิถีชีวิตของชาวไทยพวนปรับตัวตามวิถีสังคมปัจจุบัน อาทิ เทคโนโลยีมีผลต่อการประกอบอาชีพ เช่นการนวดข้าว การเอานาที่ใช้แรงงานคนและแรงงานสัตว์เริ่มมีการใช้เทคโนโลยีทางการเกษตรเข้ามามีบทบาทสำคัญ ส่งผลต่อประเพณีดั้งเดิม ที่ถูกลดบทบาทลงและอาจสูญหาย รวมทั้งความใกล้ชิดสมานสามัคคีของคนในชุมชนนับวันจะห่างเหิน เพราะกิจกรรมที่พึงพาอาศัยกันระหว่างเพื่อนบ้านถูกทดแทนด้วยเครื่องจักร เช่นเดียวกับการลมนุสาวที่แต่เดิม การเกี่ยวพาราสีของหนุ่มสาวอยู่ในสายตาผู้ใหญ่ เพราะถึงแม้เป็นการลอบดูกันระหว่างหญิงชาย แต่ก็ไปในบริเวณบ้านฝ่ายหญิง ซึ่งผู้ปกครองก็จะมีโอกาสสอดส่องดูแล และช่วยสังเกตฝ่ายชายที่เข้ามาขอบฟ่ายหญิงว่าเป็นใคร ลูกหลานใครนิสัยใจคอเป็นอย่างไร เป็นภูมิปัญญาไทยพวนในการช่วยคัดกรองคนซึ่งส่งผลต่ออัตราการหย่าร้าง หรือการประสบความสำเร็จในการครองชีวิตคู่ของชาวไทยพวนในอดีต โดยปัจจุบันไม่มีการปฏิบัติดังกล่าวแล้วเพราะเทคโนโลยีการสื่อสารเข้ามามีบทบาทสำคัญในการพบปะพูดคุยของคนหนุ่มสาว หรือแม้แต่การเล่นของเด็กชาวไทยพวนที่ไต่ยืนเพียงชื่อ จำรายละเอียดได้อย่างเลื่อนลอย แต่ไม่พบการเล่นนั้นแล้ว

ข้อมูลเกี่ยวกับอัตลักษณ์ประเพณีพิธีกรรมบางอย่างชาวไทยพวนที่อ.ปากพลี ให้ข้อมูลสอดคล้องกันกับกลุ่มผู้ทำวิจัยเรื่องการศึกษาประวัติศาสตร์ไทยพวนเพื่อการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เหมาะสมกับบริบทตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก และพบข้อมูลเกี่ยวกับประเพณีที่แตกต่างกัน

และการพบข้อมูลอัตลักษณ์ของชาวไทยพวนที่ปากพลีแตกต่างกับไทยพวนในจังหวัดอื่นนั้น เป็นลักษณะโดยธรรมชาติของวัฒนธรรมภูมิปัญญา ที่มีลักษณะเป็นพลวัตไม่อยู่นิ่งมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของเจ้าของวัฒนธรรมและภูมิปัญญา ซึ่งมีทั้งสิ่งที่ยังคงให้เห็นอัตลักษณ์ดั้งเดิม หรือกลายเป็นอัตลักษณ์ร่วมสมัยของกลุ่มคนในยุคสมัยนั้น

และพบว่าอัตลักษณ์ไทยพวนบางอย่างได้เลือนหาย

ไป กลายเป็นอัตลักษณ์ของคนไทยร่วมสมัย ที่ปัจจุบันสืบทอดกับชาวไทยที่นับถือศาสนาพุทธ ไม่สะท้อนอัตลักษณ์ไทยพวน ซึ่งส่วนมากพบประเพณีเกี่ยวกับพุทธศาสนา และในขณะเดียวกัน งานวิจัยฉบับนี้ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับวิถีชีวิตบางอย่างของชาวไทยพวนบ้านบึงเข้ ตำบลหนองแสง อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ที่ไม่พบในเอกสาร ตำราที่ใช้ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นในการวิจัย เช่นการเฝ้านาของชาวไทยพวนพบว่า สอดคล้องกับ บทความวิชาการเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศกับการเปลี่ยนแปลงสังคมของ พงษ์ วิเศษสังข์ ว่า

“ในช่วงต้นของยุคโลกไร้พรมแดนมีการวิพากษ์วิจารณ์ ว่าปรากฏการณ์ของการไร้พรมแดนของแต่ละประเทศ เช่นนี้ทำให้ การไหลของข้อมูลข่าวสารจากประเทศที่มีอำนาจมากกว่าไป ยังประเทศที่ด้อยกว่าอาจทำให้วัฒนธรรมประเพณีตลอดจน ภาษาท้องถิ่นเปลี่ยนแปลงไป หรือจนถึงขั้นบางอย่างสูญหายไป...การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมในหลายๆ มิติของประเทศ ก็เกิดขึ้นอย่างเห็นได้ชัดในประเทศไทย และเมื่อโลกก้าวเข้าสู่ยุค ข้อมูลข่าวสาร (Information age) การไหลของข้อมูลข่าวสาร ยังมีเสริมมากขึ้น และก่อให้เกิดการสร้างสังคมออนไลน์ (Online community) หรือสังคมเสมือนจริง (Virtual community) ขึ้นมา Executive Journal 127 ซึ่งสมาชิกในสังคมออนไลน์มักมีการรับรู้ของความเสมือนจริงของการปฏิสัมพันธ์ที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ขึ้นระหว่างสมาชิกกันเอง ไม่แตกต่างจากการมีปฏิสัมพันธ์ในโลกแห่งความเป็นจริง แตกต่างเพียงแต่ว่า และรวดเร็วกว่า ไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์ที่เกิดจากการสื่อสารระหว่างบุคคล การสื่อสารกลุ่มการสื่อสารองค์กร การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม และการสื่อสารมวลชนแต่หากพิจารณาให้ถึงความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นผ่านระบบออนไลน์จะแตกต่างจากความสัมพันธ์ในโลกแห่งความเป็นจริง ที่ความลึกซึ้ง (Intimacy) ของความสัมพันธ์ของคนในสังคมออนไลน์เกิดขึ้นได้ยากกว่า” (Duck . 2007 อ้างถึงใน พงษ์ วิเศษสังข์. 2556: ออนไลน์)

2.) การเสนอแนวคิดนาฏศิลป์สร้างสรรค์จากอัตลักษณ์ไทยพวน เนื่องจากในกระบวนการเรียนการสอนรายวิชา FAS 107 สร้างสรรค์และพัฒนาศิลปะภูมิปัญญาไทย ซึ่งเป็นช่วงการเก็บข้อมูลของนิสิตที่เป็นผู้ช่วยวิจัย ที่เน้นให้ความสำคัญของการแสดงให้เห็นคุณค่าของภูมิปัญญาไทย จึงส่งผลต่อการนำเสนอแนวคิดในการสร้างสรรค์ซึ่งนิสิตในรายวิชา FAS 108 หลักการวิจัยสร้างสรรค์ทางศิลปกรรม ซึ่งเป็นนิสิตกลุ่มเดียวกันจึงเสนอถึงรายละเอียดขั้นตอนของพิธีกรรม โดยสะท้อนคุณค่าของประเพณีและพิธีกรรมนั้นในการแสดง ซึ่งเป็นมุ่งหมายหลักของการเรียนการสอนที่นิสิตต้องสามารถอธิบายเกี่ยวกับความเชื่อที่เป็นต้นแบบของภูมิปัญญาในเชิงวิทยาศาสตร์ หรือรูปธรรมที่สามารถจับต้องได้นอกจากความเชื่อดั้งเดิม

3.) จากการศึกษาอัตลักษณ์ไทยพวนเพื่อนำเสนอแนวคิดการสร้างสรรค์ พบกลุ่มคนที่มีบทบาทในการอนุรักษ์ ซึ่งเป็นเสมือนองค์ความรู้เกี่ยวกับไทยพวนที่รวมตัวกันเพื่อสืบทอดและรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยพวนเพื่อคนรุ่นต่อไป เช่น สมาชิกศูนย์ดูแลผู้สูงอายุนบ้านหนองแสง และชาว

ไทยพวน ตำบลเกาะหวายที่ร่วมกันทำวิจัยเรื่องการศึกษาประวัติศาสตร์ไทยพวนเพื่อการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เหมาะสมกับบริบทตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก หรือศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชวัดฝางคลอง ต.เกาะหวาย อ.ปากพลี จ.นครนายก ที่จัดตั้งเป็นพิพิธภัณฑ์รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับชาวไทยพวน ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้เป็นการกระบวนในทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ (Structure and Function Theory) คือระบบสังคมมีแนวโน้มที่จะรักษาขอบเขตสังคม เพื่อป้องกันมิให้เกิดการแทรกแซงหรือทำลายจากระบบอื่น และมีหน้าที่

Latency (Pattern Maintenance) การรักษาแบบแผนไว้ ระบบต้องดำรงไว้ รักษา พื้นฟู ทั้งการกระตุ้นปัจเจกชนและแบบแผนทางวัฒนธรรมที่สร้างและสนับสนุนแรงจูงใจนั้น (มงคล นาฏกระสูตร. 255: ออนไลน์) และสอดคล้องกับแนวคิดความหลากหลายทางวัฒนธรรม ที่แสดงถึงความเกี่ยวข้องและทับซ้อนกับแนวคิดอัตลักษณ์ (Identity) นั่นคือเมื่อเกิดกระแสโลกาภิวัตน์นั้น ได้เกิดแนวคิดหรือกระแสที่จะต่อต้านการเปลี่ยนแปลงและการรักษาความหลากหลายวัฒนธรรมให้คงอยู่ด้วยการเกิดคู่ตรงข้ามของโลกาภิวัตน์คือท้องถิ่นนิยม (Localism) และแนวคิดของอัตลักษณ์ (สำนึกแห่งความเป็นตัวตน) (เย็นจิต ถิ่นขาม. 2555: ออนไลน์) ทั้งนี้พิทยา ว่องกุล ความเห็นว่า มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการสนับสนุนให้กลุ่มคนดังกล่าวพัฒนาบทบาทของกลุ่มไปสู่การนำความต่างวัฒนธรรมและชาตินิยมมาเป็นจุดขาย เช่น การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้วยการพัฒนาเป็นสินค้าหรือบริการใหม่ หรือแม้แต่การใช้ความเป็นชาตินิยมวัฒนธรรมนิยมในการเสริมสร้างความรู้สึกรักความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อความเป็นปึกแผ่นมั่นคงของประเทศไทย ตามแนวคิดของการพัฒนาประเทศที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาในยุคหลังสมัยใหม่ เช่น เกาหลีใต้ สิงคโปร์หรือญี่ปุ่น (มงคลเลิศ ด้านธานินทร์. 2551: 11)

ข้อเสนอแนะ

การดำเนินงานศึกษาค้นคว้าจากเอกสารนั้น หากเป็นกิจกรรมที่นิสิตมีส่วนร่วมอาจารย์ผู้เป็นเจ้าของโครงการวิจัยควรให้ความสำคัญกับแหล่งที่มาของข้อมูล โดยการกำกับและตรวจสอบแหล่งที่มาจากนิสิตเพื่อป้องกันความผิดพลาด

เอกสารอ้างอิง

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ [ออนไลน์]. (2556). พิธีเปิดศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชวัดฝางคลอง. พิมพ์ครั้งที่1. กรุงเทพฯ : สำนักงานกิจการโรงพิมพ์ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ในพระบรมราชูปถัมภ์. แหล่งที่มา: http://nakhonnayok.nfe.go.th/flongklong/UserFiles/Pdf/rimklong_2.pdf. [24 ตุลาคม 2559]

จิรินทร์ ยอดมิ่ง และคณะ. (2557). โครงการ “การศึกษาประวัติศาสตร์ไทยพวนเพื่อการจัดการท่องเที่ยว โดยชุมชนที่เหมาะสมกับบริบทตำบล

- เกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก". สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น. ถ่ายเอกสาร
- นิตา ชูโต. (2545). การวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่2. กรุงเทพมหานคร : บริษัทแมทส์ปอยท์ จำกัด.
- บุษยมาส แดงข้า.(2556). แนวทางการจัดการพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน วัดฝั่งคลอง(ไทยพวน) ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก. วิทยานิพนธ์ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ประเพณีการลงช่วง[ออนไลน์]. (2558). แหล่งที่มา: <https://sites.google.com/site/ferclub9759/prapheni-wathnthrm-phwn/prapheni-kar-Ing-khwng>. [24 ตุลาคม 2558]
- มงคล นาฏกระสูตร. (2554). ทฤษฎีทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://docs.google.com/document/d/1zCz-b1SI-xSf7Oix48oMkV3ZFfkShOGg1rG3OVOet6o/edit?hl=en_US#heading=h.mysxlu7qstji. [25 ตุลาคม 2559]
- มงคลเลิศ ตำนานินทร์. (2551). หลักจิตชาตินิยมและมรดกวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาสังคมทันสมัย. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิทย์ทัศน์.
- เย็นจิตร ถิ่นขาม .(2555). วัฒนธรรมกับการเปลี่ยนแปลง : ความหลากหลายบนความหลากหลาย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.gotoknow.org/posts/358168https://www.gotoknow.org/posts/358168>. [25 ตุลาคม 2559]
- สุภางค์ จันทวานิช. (2557). วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่22. กรุงเทพฯ : บริษัทด้านสุทธาการพิมพ์.
- เหรียญ กันหา. (2559, 20 มีนาคม). สัมภาษณ์โดย ลัทธิกา หิรัญศรี ที่ ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ ตำบลหนองแสง อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก.
- Duck,S. (2007). **Human relationships(7thed.)**. LosAngeles, LA: Sage. อ้างอิงใน พงษ์ วิเศษสังข์. เทคโนโลยีสารสนเทศกับการเปลี่ยนแปลงสังคม. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.bu.ac.th/knowledgecenter/executive_journal/jan_mar_11/pdf/aw17.pdf. [25 ตุลาคม 2559]
- Thailand Medical Tourism Cluster. **Definition of Culture** [ออนไลน์]. (2553). แหล่งที่มา: <http://thai.thailandmedicaltourismcluster.org/tabid/125/default.aspx> . [18 กุมภาพันธ์ 2557]